

Children´s access to play in school

Narodowy Plan Adaptacji

Polska

<p>Szczegóły dokumentu:</p> <p>Referencja</p> <p>IO1 / Poziom aktywności</p> <p>Autorzy</p> <p>Data</p>	<p>Children´s access to play in school (CAPS)</p> <p>IO1 – Narodowy Plan Adaptacji w języku polskim</p> <p>Kamil Maciaszek, Agata Hofman</p> <p>Poland</p> <p>15.07.2018</p>
--	---

Treść

1.	Wstęp.....	3
2.	Podsumowania badań na płaszczyźnie szkolnej	4
3.	Podsumowanie badań na płaszczyźnie politycznej.....	4
4.	Implementacja na poziomie szkolnym	5
5.	Aktywności na poziomie strategicznym	6
6.	Harmonogram działań na lata 2018 - 2020.....	7

Narodowy Plan Adaptacji – Plan działania

1. Wstęp

Zabawa jest centrum życia dziecka. Z tego powodu szkoły powinny rozważyć podjęcie kroków aby stać się miejscami przyjaznymi dla zabawy. Dlatego, bazując na brytyjskim doświadczeniu, projekt CAPS „Children’s Access to Play”, opracowuje przyjazne dla zabawy kryteria na skalę europejską.

Krajowy Plan Adaptacji zawiera informacje, o sposobie wdrożenia i dostosowania kryteriów w krajowej praktyce szkolnej. Zawiera informacje na temat krajowego systemu szkolnictwa, miejscach w planie nauczania, w których możliwa jest implementacja swobodnej zabawy oraz włączenie zabawy w życie szkoły. Wypracowane rozwiązania stanowiąc będą podstawę do opracowania Kryteriów Jakości dla Szkół oraz przygotowanie Planu Szkoleń w ramach projektu CAPS.

Krajowy plan adaptacji - jak dostosować i wdrożyć te kryteria w krajowej praktyce szkolnej - zawiera informacje na temat krajowego systemu edukacji, w którym można dopasować zabawę do dnia szkolnego / programów nauczania i jak można włączyć zabawę w życie szkoły. Oczekiwany wpływ będzie podstawą do opracowania Kryteriów Jakości i planu szkoleń w ramach projektu CAPS.

Krajowy Plan Adaptacji zawiera w sobie informacje z kilku źródeł:

- Punktem wyjścia było szczegółowe badanie nad polskim systemem szkolnictwa, w celu jego dogłębnego zrozumienia, a także znalezienia osób mogących przyczynić się do powodzenia projektu oraz opracowanie dróg implementacji przygotowywanych rozwiązań.
- W lutym 2018 roku, odbyła się wizyta studyjna w Wielkiej Brytanii, gdzie pod patronatem organizacji OPAL (Outdoor Play and Learning) zapoznawaliśmy się z rozwiązaniami dotyczącymi swobodnej zabawy. OPAL to pionierska organizacja, prowadzona przez Michaela Folletta, odpowiedzialna za znaczące przemiany w systemie szkolnictwa w Wielkiej Brytanii. Program opracowany przez OPAL jest z powodzeniem stosowany w szkołach publicznych w całej Wielkiej Brytanii, a także w placówkach publicznych i organizacjach zajmujących się nowoczesną edukacją. Głównym punktem wizyty w Wielkiej Brytanii były wizyty w tych szkołach objętych, aby przyjrzeć się ich działaniu oraz zaczerpnąć inspiracji do dalszej pracy.
- Następnie w każdym kraju partnerskim przeprowadziliśmy badanie na płaszczyźnie politycznej. W formie wywiadów i grup dyskusyjnych zbieraliśmy informacje odnośnie swobodnej zabawy, dotychczasowo stosowanych rozwiązań, możliwych trudności w implementacji oraz planów na przyszłość, związanych z wdrożeniem przyjaznych dla zabawy rozwiązań w szkołach.
- Każdy z krajów partnerskich opracował Narodowy Plan Adaptacji, aby określić właściwą dla siebie strategię oraz osiągnąć cel projektu.

2. Podsumowania badań na płaszczyźnie szkolnej

W polskim systemie edukacji pojęcie swobodnej zabawy jest nieobecne. W dokumentach Ministerstwa Edukacji Narodowej pojawia się jedynie pojęcie aktywności fizycznej, odbywającej się podczas zajęć Wychowania Fizycznego oraz zajęcia z gry na instrumentach muzycznych. Nie istnieją także organizacje zajmujące się zabawą a placówki mające w swoich programach elementy zabawy stanowią niestety mniejszość na polskim rynku edukacyjnym. Kilka placówek zasługuje jednak na uwagę, ponieważ to w nich zabawa stanowi ważny element dnia. Należy do nich CreoGedania w Gdańsku, gdzie w codziennym harmonogramie szkoły, pomiędzy godziną 12:00 a 13:00 ustanowiono czas na tzw. „bezpieczną zabawę”. W tym czasie dzieci mogą zajmować się zabawą na pierwszym w Polsce Play-Podzie, opartym na sprawdzonych rozwiązaniach pochodzących z Wielkiej Brytanii, zaprojektowanym przez Kamila Maciaszka oraz Agatę Hofman, osoby uczestniczące w projekcie CAPS. Główną zasadą działania Play-Poda jest to, iż edukatorzy nie ingerują w aktywności dzieci oraz zapewniają im maksymalną swobodę oraz autonomiczność. Wyjątkiem do interwencji jest przemoc w trakcie zabawy bądź sytuacje zagrażające bezpieczeństwu dzieci bądź edukatorów.

3. Podsumowanie badań na płaszczyźnie politycznej

Najważniejszym wnioskiem z przeprowadzonych badań jest to, iż naturalna ciekawość, empatia, współpraca i otwartość dzieci i młodzieży są skarbami w postrzeganiu naszej rzeczywistości z nowych punktów widzenia. Istotnym w zachowaniu tych indywidualnych cech każdego dziecka jest zastosowanie rozwiązań opartych na nauce poprzez swobodną zabawę. Pozwolą one na ich pielęgnację a także pomogą wzmacniać dziecięcą wytrwałość i dociekliwość, co w przyszłości zaowocuje szeregiem cudownych pytań i nowatorskich spostrzeżeń. Umiejętności XXI wieku będą odgrywać kluczową rolę w przyszłych sukcesach i dobrym samopoczuciu dzieci. Dlatego, jeśli chcemy poprawić jakość życia, należy już teraz wprowadzić programy wspomagające rozwój zdrowia psychicznego oraz pracować nad komunikacją - swobodna zabawa odgrywa tutaj kluczową rolę.

Respondenci zwracali szczególną uwagę na rozwój wyobraźni i wolności myślenia. Umiejętności nabyte podczas zabawy mogą pomóc dzieciom w rozwiązywaniu konfliktów oraz nauczą zapobiegania ich powstawaniu w przyszłości. Zabawa ma wpływ na budowanie niezależności u dzieci - zarówno w działaniu, jak i organizowaniu zabaw z innymi dzie

mi, co ma w bezpośredni sposób przekłada się na tworzenie więzi oraz integrację dzieci w każdym wieku. Ważnym elementem jest także nabywanie umiejętności komunikacji, a także „self-awareness”, czyli poznawanie siebie, własnych motywów, pragnień oraz elementów charakteru. Nauka poprzez zabawę jest także dobrym sposobem na zmniejszenie potrzeby aktywności fizycznej i swobodnego poruszania się. Zabawa wzmacnia pewność siebie dziecka i uspołecznia je w grupie - poprzez zabawę dziecko doświadcza zachowań społecznych - uczy się rozwiązywać konflikty, poczynić przygotowania, być gotowym do pomocy, okazywać solidarność, partnerstwo i integrację oraz brać odpowiedzialność za swoje działania. Uświadamia dzieciom konsekwencje działań, które podejmują. Dziecko uczy się warunków, w których działa zabawa i zdaje sobie sprawę, że wynik jej działania jest powiązany z tymi warunkami.

Dziecko jest w stanie zauważyć efekty własnych działań na podstawie transformacji, jaką przeszła zabawa oraz zmienności użytych w niej środków. W zabawie dzieci odzwierciedlają metody i zachowania stosowane przez dorosłych, aby osiągnąć właściwy rezultat. Często jednak zabawa u dzieci nie ma określonego celu, gdyż założenia zmieniają się nieprzerwanie, a największą radość przynosi im po prostu bycie w niej.

Wyzwaniem dla szkół będzie zmiana podejścia rodziców do zabawy i przekonanie się o jej realizacji w życiu szkoły. Dużo pracy wymagać będzie, aby rodzice przekonali się do obecności zabawy w codziennym harmonogramie szkoły i jej pozytywnym wpływie na rozwój dziecka. Rodzice krytykujący zabawę obecni są w życiu każdej szkoły, dlatego projekt CAPS zakłada również częściową zmianę nastawienia rodziców do nauki przez zabawę oraz ukazanie jej jako elementu niosącego cały szereg rozwojowych możliwości. Powszechnym w dzisiejszych czasach są stwierdzenia, iż „zabawa to strata czasu” lub „najpierw nauka - potem zabawa”. Traktowanie zabawy jako nagrody za wykonaną pracę leży w sprzeczności do założeń edukacji XXI wieku i stanowi pole do zmian system edukacji, który powinien być otwarty na innowacje, jednakże opierać się na rozwiązaniach częściowo sprawdzonych, jak te wprowadzone przez OPAL w Wielkiej Brytanii. Obecnie krajowy system edukacji nie wspiera swobodnej zabawy w żadnym stopniu. Widoczna jest jednak chęć wprowadzenia zmian, zwłaszcza wśród osób związanych z nowoczesną edukacją oraz przedstawicieli władz.

Ważnym punktem w dyskusji na temat implementacji swobodnej zabawy jest bezpieczeństwo dzieci, a co za tym idzie ryzyko kontuzji, przemocy w trakcie zabawy oraz przemoc. Jednakże badania prowadzone nieustannie przez OPAL ukazują tendencje zgoła odmienną. Dzieci mające w przestrzeni szkolnej czas na zabawę wykazują znacznie niższy poziom zachowań agresywnych oraz osiągają lepsze wyniki w nauce. Zatem przedstawienie zabawy jako środka mogącego usprawnić działanie szkoły będzie wymagało zintegrowanej współpracy kilku grup tj. Rodziców, nauczycieli, dyrekcji oraz Play-Leaderów.

4. Implementacja na poziomie szkolnym

W celu odpowiedniego doboru szkół do pilotażowego projektu, w ramach projektu zostały stworzone wstępne wytyczne, które musi spełniać placówka, aby możliwa była implementacja rozwiązań swobodnej zabawy. Zostały one krótko przedstawione w 4 punktach poniżej:

- 1) TEREN- Każda szkoła potrzebuje boiska piłkarskiego (naturalnego lub sztucznego) lub pola zielonego o powierzchni nie mniejszej niż 200 metrów kwadratowych. Większość szkół w Polsce dysponuje takim terenem, co sprawia, że możliwe jest wprowadzenie do nich swobodnej zabawy. Drugim wymogiem jest możliwość sfinansowania stalowego kontenera o powierzchni minimum 15 metrów kwadratowych. Przygotowaniem terenu pod implementację Play-Poda, w porozumieniu z Play-Leaderem i Dyrekcją placówki zajmie się Kamil Maciaszek. Doświadczenie zdobyte w pracy z młodzieżą, nowoczesne podejście do nauczania oraz niezahamowana chęć zmian, pozwoli w indywidualny sposób dopasować przestrzeń szkolną do potrzeb danej placówki i jej podopiecznych.*
- 2) SZKOLENIA - Szkolenia z tematyki swobodnej zabawy zostaną przygotowane przez uczestników projektu tj. Agatę Hofman oraz Kamila Maciaszka i zaprezentowane w 3 wariantach.*

Wariant najszerszy, obejmujący co najmniej 10 godzin zostanie przygotowany dyrektorów szkół oraz dla Play-Leaderów w każdej ze szkół. Wariant skrócony zostanie przedstawiony nauczycielom z wybranych szkół oraz Radzie Rodziców (około 5 godzin). Natomiast wersja podstawowa zostanie przygotowana dla rodziców oraz uczniów. (około 2,5 godziny)

3) **PRZYGOTOWANIE UCZNIÓW** - Najprostszym sposobem wdrożenia uczniów do programu Swobodnej Zabawy jest wykorzystanie w tym celu 1 z 4 godzin Wychowania Fizycznego w tygodniu. Przekierowanie zajęć leży w kwestii dykcji każdej ze szkół oraz będzie ustalane z Play-Leaderem oraz nauczycielami Wychowania Fizycznego.

4) **ASPEKT PRAWNY** - Kwestia przepisów BHP będzie istotnym elementem szkoleń na każdym z trzech stopni. W ramach projektu CAPS zostaną przygotowane szczegółowe wymagania, które musi spełniać teren, na którym będą bawić się dzieci. W kwestii szkoły leżeć będzie kwestia odnowienia szkoleń z udzielania pierwszej pomocy wśród nauczycieli szkolnych oraz procedur w razie wypadku.

5. Aktywności na poziomie strategicznym

Od lutego 2018 do sierpnia 2018 prowadzone są rozmowy z lokalnymi władzami miasta: Prezydentem Miasta Gdańska, Pawłem Adamowiczem, Wiceprezydentem Tomaszem Kowalczykiem i Dyrektorem Wydziału Rozwoju Społecznego Grzegorzem Szczuką. Odbyły się spotkania, podczas których ustalono następujący, wstępny harmonogram implementacji swobodnej zabawy w szkołach publicznych w Gdańsku:

1. Wizyta w Bristolu oraz w szkołach stosujących rozwiązania OPALu - wstępnie ustalona na 9 lipca 2018, jednak musiała zostać odwołana z powodu pilnych spraw służbowych. Przedstawiciele władz miasta udadzą się tam w innym terminie. Szczegóły spotkania zostaną ustalone z Karen Benjamin oraz Wendy Russel.

2. Do współpracy nad programem szkoleń dyrektorów szkół, nauczycieli oraz Play-Leaderów zaproszono Gabora Pall'a z Roger's Foundation z Węgier, prof. Tomasza Frołowicza - Prorektora z AWFIS oraz Michaela Folletta - założyciela OPALu. (<https://uk.linkedin.com/in/michael-follett-b994b033>). Harmonogram szkoleń zaplanowany jest wstępnie od września 2018 do sierpnia 2020 roku.

3. Ustalony został wstępnie zarys szkoleń szkół w Gdańsku. Zgodnie z sugestią dyrektora Grzegorza Szczuki zaczynając od 5, 10, 15 aktywnych społecznie dyrektorów, którzy chcą wejść w projekt.

4. 30 września 2018 uruchomiony zostanie wzorcowy Play-Pod w Gedanii 1922. Następnie zostaną zaproszeni przedstawiciele Sanepidu w celu wypracowania formalnych możliwości implementacji Play-Podów do szkół.

6. Harmonogram działań na lata 2018 - 2020

Period	Activity
March 2018	
April 2018	<p>10.04, spotkanie dotyczące swobodnej zabawy z udziałem Prezydenta Miasta Gdańska, przedstawicieli szkół alternatywnych Montessori i Żyrafia Osada, przedstawicieli Sanepidu,</p> <p>13.04 spotkanie dotyczące swobodnej zabawy z udziałem Dyrektora Wojewódzkiego Inspektoratu Sanitarnego, przedstawicieli szkół alternatywnych Montessori i Żyrafia Osada,</p> <p>24.04 spotkanie dla 150 dyrektorów szkół w województwie pomorskim na temat przygotowania dzieci do przyszłości i oraz możliwości wprowadzenia swobodnej zabawy do szkół w Gdańsku</p>
May 2018	21.05 spotkanie z Wiceprezydentem Tomaszem Kowalcukiem i Dyrektorem WRS Grzegorzem Szczuką, ustalenie planu wdrożenia swobodnej zabawy w szkołach w Gdańsku
June 2018	
July 2018	
August 2018	22.08 spotkanie dla 200 nauczycieli dyplomowanych na temat edukacji przyszłości i kluczowych kompetencjach nauczyciela oraz możliwości wprowadzenia swobodnej zabawy do szkół w Gdańsku
September 2018	10.09 spotkanie z Grzegorzem Szczuką oraz prof. Frołowiczem z AWFIS odnośnie implementacji swobodnej zabawy w Gdańsku.
January – June 2019	
July – December 2019	
January – June 2020	